

ความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนมัธยม
ในอำเภอลี่ จังหวัดลำพูน

PREVALENCE AND FACTORS INFLUENCED TO ALCOHOL CONSUMPTION BEHAVIOR
OF HIGH SCHOOL STUDENTS IN LI DISTRICT LAMPHUN PROVINCE

เผ่าพงศ์ สุนทร พ.บ.,อ.ว. เวชศาสตร์ป้องกัน แขนงสุขภาพจิตชุมชน Paopong Suntorn M.D.

โรงพยาบาลลี่ ลำพูน

Li Hospital, Lamphun Province

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการศึกษาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความชุกและปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียนชั้นมัธยมในอำเภอลี่ จังหวัดลำพูน จำนวน 356 คน ในช่วงเวลาดังแต่เดือน มกราคม 2554 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2554 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา เป็นแบบสอบถาม ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาเท่ากับ 0.87 ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการศึกษาพบว่า ความชุกของการดื่มสุราของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาอำเภอลี่ จังหวัดลำพูน มีจำนวน 72 รายคิดเป็นร้อยละ 20.22 โดยมีปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุรา ด้านปัจจัยส่วนบุคคลอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ ระดับความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีคุณค่าในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง ค่านิยมการไม่ดื่มสุรา การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการดื่มสุรา การรับรู้สมรรถภาพแห่งตน และมีความคล้อยตามต่อการดื่มสุรา ส่วนปัจจัยครอบครัวที่อยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ มีระดับการรับรู้ความสัมพันธ์ในครอบครัว บิดา มารดามีความรักใคร่กัน และการควบคุมการดื่มสุราของพ่อแม่ โดยมีบุคคลในครอบครัว คือ บิดา มารดา พี่น้อง มีพฤติกรรมการดื่มสุราทุกคน รวมทั้งดื่มในเทศกาลและโอกาสพิเศษ มากที่สุด

สำหรับด้านปัจจัยสังคมและสิ่งแวดล้อมในระดับเห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ เพื่อนสนิทที่มีพฤติกรรมการดื่มสุรา การเข้าถึงแหล่งสุราได้ง่าย มีร้านขายสุรามากในชุมชน มีผลส่งเสริมพฤติกรรมการดื่มสุรา แต่สำหรับอิทธิพลจากสื่อโฆษณา กลับมีระดับเห็นด้วยน้อย หรือไม่เห็นด้วย มากที่สุด

คำสำคัญ: พฤติกรรมการดื่มสุรา, นักเรียนมัธยม

Abstract

This descriptive study was conducted to examine the factor of personals, family and environmental influenced to alcohol consumption behavior of high school students. Data were collected from 356 high school students in Li district, Lamphun Province between January and February 2011. The questionnaire was confirmed by three experts for content validity and the content validity index was 0.87. Reliability was tested by Cronbach's alpha coefficient and the value was 0.82. Data were analyzed using descriptive statistics. The study revealed that, the prevalence rate of high school students with alcohol abuse was 20.22% and the factors, overall most of the high had self-confidence self-esteem, self-discipline. They had negative for their family and whom drunk alcoholic, only agreed with beliefs to a high degree and were aware of danger of alcohol to a high degree. As for family factors, overall, the high had perceived that they had good relationships with their parents and sibling and the felt that parents had good control over their alcohol abuse. Their father and mother drank alcohol. Most drank always on holiday or festival. As for environmental factors, overall, the high school students had their friend drank and invited them to alcohol abuse and access to places where alcohol beverage are sold. But the media don't influence to alcohol abuse behavior in high school students.

Keywords: Alcohol consumption behavior, High school students

บทนำ

พฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ของประชาชนไทยนั้น จัดเป็นปัญหาสังคม เนื่องจากพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพผู้ที่ดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม มีแนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นในวัยรุ่นและเยาวชน จากข้อมูลขององค์การอนามัยโลกพบว่า ประเทศไทยมีปริมาณการดื่มแอลกอฮอล์มากเป็นอันดับ 5 ของโลก โดยมีจำนวนผู้ดื่มสุราและเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นกลุ่มวัยรุ่นมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นเพศชายอายุ 11 – 19 ปี (WHO, 2002) จากการสำรวจพฤติกรรมการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ของประชาชนไทยของกรมสุขภาพจิตพ.ศ.2550 พบว่า วัยรุ่นที่เริ่มดื่มสุราครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี มีความสัมพันธ์กับการติดสุรา (Alcohol Dependent) มากกว่าวัยรุ่นที่ดื่มสุราครั้งแรกเมื่ออายุ 20 ปีถึง 5 เท่า นอกจากนี้การดื่มสุราถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกโดยไม่ตั้งใจและมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย รวมทั้งก่อให้เกิดความรุนแรงระหว่างวัยรุ่นด้วยกันและต่อผู้ใหญ่

นำไปสู่สาเหตุการตาย 3 อันดับจากอุบัติเหตุรถยนต์การฆ่าตัวตาย และการฆ่าผู้อื่นตายล้วนมีการดื่มสุราและของมึนเมา จากข้อมูลของงานอุบัติเหตุ และฉุกเฉิน โรงพยาบาล्ली จังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2553 พบว่าผู้ที่บาดเจ็บจากอุบัติเหตุจราจรที่เป็นวัยรุ่นมีพฤติกรรมดื่มสุราจำนวน 115 ราย และข้อมูลการฆ่าตัวตายของงานสุขภาพจิตและจิตเวช โรงพยาบาล्ली จังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2553 พบว่าวัยรุ่นที่ดื่มสุรา ร่วมกับการพยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 18 ราย ประกอบกับยังไม่มีการศึกษาเกี่ยวกับความชุกและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการดื่มสุราในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยม หรือวัยรุ่นที่มีอายุ 12- 19 ปี ในอำเภอ्ली จังหวัดลำพูน จึงทำการศึกษาความชุกและปัจจัยส่งเสริมพฤติกรรมการเสพสุราของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ 1- 6 ในอำเภอ्ली จังหวัดลำพูน โดยการศึกษาครั้งนี้ศึกษาในนักเรียนชั้นมัธยมที่มีอายุ 12- 19 ปี ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 แห่งในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนและกำหนดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขปัญหาการดื่มสุราในนักเรียนมัธยม และลดการดื่มสุราของวัยรุ่นในพื้นที่ สำหรับทีมสุขภาพและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional study) โดยศึกษาเรื่องความชุก และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมดื่มสุราของนักเรียนชั้นมัธยม ในอำเภอสี จังหวัดลำพูนซึ่งเป็นวัยรุ่นอายุ 12-19 ปี กำลังศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 1-6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอสีทั้งหมด 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนแม่ต๋นวิทยา โรงเรียนนาทรายวิทยาคม และโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยาระหว่างเดือน มกราคม 2554 ถึง เดือน กุมภาพันธ์ 2554 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากการเทียบตาราง Yamane (1967) โดยเทียบจากจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาทั้งหมด 3,500 คนได้ จำนวนประชากร 359 คน และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ด้วยการจับฉลาก ห้องเรียนละ 8 คนจนครบ จำนวนที่กำหนดคือ 359 คน แล้วคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกเฉพาะนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามว่ามีพฤติกรรมการดื่มสุราอย่างน้อย 1 ครั้งในระยะเวลา 1 ปี ที่ผ่านมา ได้จำนวน กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 72 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัย

ส่งเสริมพฤติกรรมการดื่มสุรหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา

จากการศึกษาจำนวน 359 คนมีผู้ยินยอมตอบแบบสอบถามจำนวน 356 คน (ร้อยละ 99.16) ผลการวิเคราะห์ พบว่า อัตราความชุกในการเสพสุราของนักเรียนระดับมัธยมในสถานศึกษาเท่ากับร้อยละ 20.22 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามการดื่มสุรา (N = 356 คน)

การดื่มสุรา	จำนวน	ร้อยละ
ดื่มสุรา	72	20.22
ไม่ดื่มสุรา	284	79.78

กลุ่มตัวอย่างที่ดื่มสุราเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อยจำนวนเท่ากับ 37 และ 35 คนคิดเป็นร้อยละ 51.4 และ 48.6 ตามลำดับ โดยมีอายุระหว่าง 16 - 19 ปี ร้อยละ 69.6 และ อายุระหว่าง 12-15 ปี ร้อยละ 30.4 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความถี่ และ ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างที่
ดื่มสุรา จำแนกตาม เพศ อายุ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	37	51.4
หญิง	35	48.6
อายุ (ปี)		
12-15	29	30.4
16-19	43	69.6
($\bar{X}$ =16.4, S.D.=1.31, range =12-19)		

พฤติกรรมการดื่มสุราของคนในครอบครัว พบว่า มีพ่อดื่มมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 84.7 พฤติกรรม การดื่มสุราของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างดื่มครั้งแรก ช่วงอายุ 11-15 ปีมากที่สุดร้อยละ 72.3 โดยกลุ่ม ตัวอย่างดื่มครั้งแรกเมื่ออายุ 15 ปี มากที่สุด ร้อยละ 26.4 มีเหตุจูงใจในการดื่มคือเพื่อนชักชวนร้อยละ 65.3 และดื่มเบียร์เป็นชนิดแรกร้อยละ 59.7 ดัง ตารางที่ 3

การเข้าถึงแหล่งขายสุราพบว่า มีร้านขายของ ชำขายสุราในชุมชนมาก ร้อยละ 83.3และยัง สามารถเข้าไปซื้อสุราได้ด้วยตนเองร้อยละ 50 ตาม ตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ความถี่ และ ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่าง
ประสบการณ์ดื่มสุราของครอบครัว ประสบการณ์
ดื่มสุราและการใช้สารเสพติดอื่นของประชากร

ประสบการณ์เกี่ยวกับการดื่มสุรา	จำนวน	ร้อยละ
การดื่มสุราของคนในครอบครัว		
พ่อ	61	84.7
แม่	33	45.8
พี่น้อง	48	66.7
ญาติ	64	88.8
ผู้อาศัย	50	69.4
อายุที่เริ่มดื่ม		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 ปี	9	12.5
11-15 ปี	52	72.3
16-18 ปี	11	15.2
19 ปีขึ้นไป	0	0
เหตุจูงใจในการดื่มครั้งแรก		
อยากลองดื่ม	12	16.7
กินตามเพื่อน/เพื่อนชักชวน	47	65.3
มีความทุกข์/ผิดหวัง	6	8.3
เพื่อความโก้เก๋	4	5.5
ดื่มเพื่อนฉลองความสำเร็จ	3	4.2
ชนิดของสุราที่ดื่มในครั้งแรก		
เหล้า	29	40.3
เบียร์	43	59.7

ตารางที่ 4 ความถี่ และ ร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตาม การเข้าถึงแหล่งซื้อ - ขายสุรา

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
การเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขายสุรา	52	
ในชุมชนสามารถหาซื้อสุราได้ง่าย	15	72.2
บริเวณชุมชนที่อาศัยมีสถานบันเทิง	60	20.8
ร้านขายของชำในชุมชนมีสุราขาย	42	83.3
ร้านขายสุราในชุมชนขายสุราให้ผู้ที่มีอายุ 18 ขึ้นไป	36	58.3
สามารถเข้าไปซื้อสุราได้ด้วยตนเอง		50

นักเรียนชั้นมัธยมที่ดื่มสุรา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 72 ราย พบว่า ปัจจัยบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล เรื่องความเชื่อมั่นในตนเองนักเรียนมีระดับความคิดเห็นเห็นด้วยมากที่สุด คือ สามารถทำอะไรได้เหมือนคนอื่น ร้อยละ 30.6 มักถ้อยตามผู้อื่นง่ายโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล ร้อยละ 45.8 ความคิดเห็นของท่านมักถูกเสมอ ร้อยละ 40.3 รู้สึกประหม่าเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ร้อยละ 36.1 และมักเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อนฝูง ร้อยละ 40.3 และระดับไม่เห็นด้วย/เห็นด้วยน้อย ในข้อเมื่อมีปัญหาท่านพึ่งผู้อื่นเสมอ ร้อยละ 33.3 และสามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเองร้อยละ 34.7

ส่วน ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง นักเรียนมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก ในเรื่อง พอใจและภูมิใจในชีวิตความเป็นอยู่ร้อยละ 40.3 เป็นที่รักของเพื่อนเสมอ ร้อยละ 40.3 และ ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ในเรื่อง เป็นที่รักของพ่อแม่ และคนใน

ครอบครัวร้อยละ 45.8 และระดับไม่เห็นด้วย มากที่สุด เรื่องรู้สึกว่าเป็นคนไม่มีประโยชน์ ร้อยละ 47.3 และอยากเกิดเป็นลูกของคนในครอบครัวอื่นร้อยละ 62.5, เพื่อนไม่มีใครจริงจังร้อยละ 62.5

สำหรับ ความมีวินัยในตนเองของนักเรียนมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยระดับที่มากที่สุด คือ เห็นด้วยในเรื่อง ไม่ดื่มสุราแม้เพื่อนๆ จะชักชวนให้ดื่ม ร้อยละ 40.3 รู้สึกหงุดหงิดมากเมื่อถูกขัดใจ และออกกำลังกายเป็นประจำทุกวันเท่ากัน ร้อยละ 38.9 เบื่อหน่ายต่อคำสอนของพ่อแม่ ร้อยละ 45.8 เมื่อขับรถยนต์/ขี่มอเตอร์ไซด์ ท่านปฏิบัติตามกฎจราจรเสมอ ร้อยละ 36.1 และเห็นด้วยน้อย/ไม่เห็นด้วย ในเรื่อง มักถูกตำหนิว่าไม่มีความอดทนไม่รู้จักโกรธร้อยละ 37.1

ความรู้สึกต่อการดื่มสุรานักเรียนมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด ในเรื่อง ไม่ชอบให้คนในครอบครัวดื่มสุรา ร้อยละ 37.5 คนเมาสุรา

เป็นที่รังเกียจของผู้อื่น ร้อยละ 31.9 และ การฉลองความสำเร็จต้องมีการดื่มสุราคด้วย ร้อยละ 34.7 สำหรับ ในระดับเห็นด้วยน้อย/ไม่เห็นด้วยมากที่สุด ได้แก่ เรื่อง การดื่มสุราทำให้เกิดความกล้าหาญมากขึ้น ร้อยละ 38.9 และการดื่มสุราเป็นเรื่องปกติวิสัยร้อยละ 50

ส่วนความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มสุรา ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด เรื่อง การดื่มสุราเป็นการแสดง

ความเป็นลูกผู้ชาย ร้อยละ 34.7 การดื่มสุราแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ ร้อยละ 36.1 และระดับเห็นด้วยน้อย/ไม่เห็นด้วยในเรื่องการดื่มสุราของสตรีแสดงถึงความเท่าเทียมกับชาย ร้อยละ 47.2 การดื่มสุราแสดงถึงความเท่ทันสมัย ร้อยละ 56.9 และการดื่มสุราแสดงถึงความจริงใจ/ได้เพื่อนแท้ ร้อยละ 52.8 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัจจัยบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (n =72)

ข้อมูลทั่วไป	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย/ไม่ เห็น ด้วย	
ความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน				
สามารถทำอะไรได้เหมือนคนอื่น	29.2	20.8	30.6	19.4
เมื่อมีปัญหาท่านพึ่งผู้อื่นเสมอ	8.3	25.0	33.3	33.3
มักคล้อยตามผู้อื่นง่ายโดยไม่คำนึงถึงเหตุผล	2.8	12.5	45.8	38.9
ความคิดเห็นของท่านมักถูกเสมอ	5.6	23.6	40.3	30.6
สามารถกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง	18.1	19.4	27.8	34.7
รู้สึกประหม่าเมื่อต้องเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น	8.3	19.4	36.1	36.1
มักเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อนฝูง	4.2	22.2	40.3	33.3
ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตนเองของนักเรียน				
พอใจและภูมิใจในชีวิตความเป็นอยู่	33.3	40.3	19.4	6.9
รู้สึกว่าตนเองเป็นคนไม่มีประโยชน์	9.7	18.1	25.0	47.2
เป็นที่รักของพ่อแม่ และคนในครอบครัว	45.8	27.8	19.4	6.9
อยากเกิดเป็นลูกของคนในครอบครัวอื่น	5.6	11.1	20.8	62.5
เป็นที่รักของเพื่อนเสมอ	22.2	40.3	33.3	4.2
เพื่อนไม่มีใครจริงใจ	2.8	11.1	23.6	62.5

ตารางที่ 5 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัจจัยบุคลิกลักษณะส่วนบุคคล (n=72) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	เห็นด้วย น้อย/ไม่ เห็น ด้วย
ความมีวินัยในตนเองของนักเรียน				
ไม่ดื่มสุรา แม้เพื่อนๆ จะชักชวนให้ดื่ม	6.9	26.4	40.3	26.4
มักถูกตำหนิว่าไม่มีความอดทน ไม่รู้จักรอ	6.9	13.9	31.9	47.2
รู้สึกหงุดหงิดมากเมื่อถูกขัดใจ	16.7	27.8	38.9	16.7
ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน	20.8	31.9	38.9	8.3
เบื่อหน่ายต่อคำสอนของพ่อแม่	1.4	19.4	45.8	33.3
เมื่อขับรถยนต์/รถจักรยานยนต์ปฏิบัติตามกฎจราจร	18.1	26.4	36.1	19.4
เสมอ				
ความรู้สึกรู้สึกต่อการดื่มสุรา				
การดื่มสุราเป็นเรื่องปกติวิสัย	6.9	13.9	29.2	50.0
การดื่มสุราทำให้เกิดความกล้าหาญมากขึ้น	11.1	12.5	37.5	38.9
ไม่ชอบให้คนในครอบครัวดื่มสุรา	29.2	13.9	37.5	19.4
คนเมาสุราเป็นที่รังเกียจของผู้อื่น	18.1	25.0	31.9	25.0
การฉลองความสำเร็จต้องมีการดื่มสุราด้วย	15.3	22.2	34.7	27.8
ความเชื่อเกี่ยวกับการดื่มสุรา				
การดื่มสุราเป็นการแสดงความเป็นลูกผู้ชาย	6.9	23.6	34.7	34.7
การดื่มสุราของสตรีแสดงถึงความเท่าเทียมกับชาย	6.9	19.4	26.4	47.2
การดื่มสุราแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่	5.6	23.6	36.1	34.7
การดื่มสุราแสดงถึงความเท่ทันสมัย	9.7	11.1	22.2	56.9
การดื่มสุราแสดงถึงความจริงใจ/ ได้เพื่อนแท้	6.9	15.3	25.0	52.8

ปัจจัยด้านครอบครัวในกลุ่มตัวอย่าง 72 ราย พบว่า พ่อแม่มีความรักใคร่กลมเกลียวกันดี ร้อยละ 47.2 มารดาเสียใจ หรือร้องไห้เพราะบิดา บ้าง ร้อยละ 23.6 กลุ่มตัวอย่างมีเรื่องขัดแย้งกับพ่อแม่บ้าง ร้อยละ 27.8 ไม่มีโอกาสพุดจากับพ่อแม่บางเวลา ร้อยละ 36.1 พ่อ และแม่ ดื่มสุราให้เห็นบ้าง ร้อยละ 33.3 พ่อ และแม่บอกว่าสุราไม่ดี ร้อยละ 50 พ่อแม่ให้ไปซื้อสุราให้ ร้อยละ 34.7 และ จะลงโทษถ้าดื่มสุรา ร้อยละ 29.2 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนก ปัจจัยครอบครัว ($n = 72$)

ข้อมูลทั่วไป	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	เห็นด้วยน้อย/ ไม่เห็น ด้วย
ความสัมพันธ์ในครอบครัว				
พ่อแม่ของท่านรักใคร่กลมเกลียวกันดี	47.2	26.4	12.5	13.9
แม่ต้องเสียใจ/ร้องไห้เพราะพ่อบ่อยๆ	8.3	15.3	23.6	52.8
มักมีเรื่องขัดแย้งกับพ่อแม่ของท่าน	4.2	20.8	27.8	47.2
ไม่ค่อยมีโอกาสพุดจากับพ่อแม่	8.3	13.9	36.1	41.7
การควบคุมการดื่มสุราของพ่อแม่				
พ่อ/แม่ดื่มสุราให้เห็นเป็นประจำ	11.1	22.2	33.3	33.3
พ่อ/แม่ บอกว่าสุราเป็นสิ่งที่ไม่ดี	50.0	23.6	19.4	6.9
พ่อ/แม่ให้ไปซื้อสุราให้	15.3	15.3	34.7	34.7
พ่อ/แม่บอกว่าจะลงโทษหากดื่มสุรา	16.7	29.2	27.8	26.4

อิทธิพลของสื่อในกลุ่มตัวอย่าง 72 รายพบ มากที่สุดของระดับความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วย น้อย หรือไม่เห็นด้วย ในเรื่อง เมื่อเห็นภาพโฆษณา สุราในสื่อทำให้รู้สึกอยากดื่มสุรา ร้อยละ 55.6 และ การโฆษณาทำให้ท่านอยากลองดื่มสุราชนิดใหม่ๆ ร้อยละ 48.6 การโฆษณาทำให้รู้สึกว่าการดื่มสุรา ทำให้มีเพื่อนฝูงมาก ร้อยละ 44.5 การใช้ดาราน/ บุคคลที่มีชื่อเสียงมาโฆษณาสุรา ทำให้อยากดื่ม ชนิดนั้น ร้อยละ 59.7 สื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่าการ ดื่มสุราเป็นพฤติกรรมของคนทันสมัย ร้อยละ 58.3 และ สื่อโฆษณาทำให้เห็นว่าการดื่มสุราช่วยทำให้ ชีวิตผ่อนคลาย ร้อยละ 59.7 ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตาม ปัจจัยสังคมและสิ่งแวดล้อม (n =72)

ข้อมูลทั่วไป	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย	เห็นด้วย น้อย/ไม่ เห็นด้วย
อิทธิพลของสื่อ				
เมื่อเห็นภาพโฆษณาสุราในสื่อทำให้รู้สึกอยากดื่มสุรา	11.1	12.5	20.8	55.6
การโฆษณาทำให้ท่านอยากลองดื่มสุราชนิดใหม่ๆ	8.3	15.3	27.8	48.6
การโฆษณาทำให้รู้สึกว่า การดื่มสุราทำให้มีเพื่อนฝูงมาก	13.9	19.4	22.2	44.5
การใช้ดารา/บุคคลที่มีชื่อเสียงมาโฆษณาสุรา ทำให้อยากดื่ม ชนิดนั้น	6.9	12.5	20.8	59.7
สื่อโฆษณาทำให้รู้สึกว่า การดื่มสุราเป็นพฤติกรรมของคน ทันสมัย	6.9	12.5	22.2	58.3
สื่อโฆษณาทำให้เห็นว่าการดื่มสุราช่วยทำให้ชีวิตผ่อนคลาย	8.3	16.7	15.3	59.7

การอภิปรายผล

การศึกษาพบว่าอัตราความชุกในการเสพสุราของนักเรียนมัธยม พบว่ามีอัตราร้อยละ 20.22 สอดคล้องกับการศึกษาของ รัชดาภรณ์ กาวิวงศ์ (2548) ที่ศึกษาความชุกในการเสพสุราของวัยรุ่น และพฤติกรรมการสื่อสารในครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นที่เสพสุราในกิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาในวัยรุ่นที่เป็นนักเรียนมัธยม และการศึกษาในนักเรียนปรับสภาพชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 ในจังหวัดสุโขทัย (กรมสุขภาพจิต, 2547) พบว่าความชุกใกล้เคียงกัน

และผลการศึกษาในปัจจัยต่างๆ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศชายดื่มมากกว่าเพศหญิง โดยเริ่มดื่มเมื่ออายุ 15 ปี มากที่สุดสอดคล้องกับการศึกษา การทำหน้าที่ของครอบครัวตามการรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพสุราในจังหวัดแพร่ของสุนันทา ศิริวาท (2548) พบมากในเพศชาย มีอายุเฉลี่ยที่เริ่มดื่ม 17.5 ปี และการศึกษาของรัชดาภรณ์ กาวิวงศ์ (2548) ที่ศึกษาความชุกการเสพสุราของวัยรุ่นและพฤติกรรมการสื่อสารในครอบครัวตามการรับรู้ของวัยรุ่นที่เสพสุราในกิ่งอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่ โดยศึกษาในนักเรียนมัธยม พบเป็นเพศ

ชายมากกว่าเพศหญิงเริ่มดื่มเมื่อมีอายุ 15 ปี มากที่สุดเช่นกันซึ่งในวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่อยากทดลองจึงมีผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพได้ง่าย (รุจา ภูไพบูลย์, 2547) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วย มากที่สุด ในข้อ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีคุณค่าในตนเอง ความมีวินัยในตนเอง ค่านิยมการไม่ดื่ม การรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ และมีทัศนคติต่อเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และมีความคล้อยตามต่อการดื่มสุราสอดคล้องกับกับการศึกษาพฤติกรรมการบริโภคสุราของเยาวชนไทย ในการสำรวจองค์ความรู้ สถานการณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมบริโภคสุรา ของ บุญเสริม หุตะแพทย์ และคณะ (2547) ที่พบว่า ความมีคุณค่า ความมีวินัย ความเชื่อมั่นในตนเอง ค่านิยมการไม่ดื่ม และการรับรู้ผลกระทบจากการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ในระดับสูงเช่นกัน และการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมบริโภคสุราในนักเรียนมัธยมของ จิราภรณ์ เทพหนู (2540) พบว่า เพศชาย ดื่มมากกว่าเพศหญิง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่า เพศชาย ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการดื่มสุรา ซึ่งมีการรับรู้สมรรถภาพแห่งตนสูง จึงส่งผลทำให้มีพฤติกรรม การดื่มสุรามากกว่าเพศหญิง

นอกจากนี้ผลการศึกษาปัจจัยครอบครัว ข้อ ที่บุคคลในครอบครัว คือ บิดา มารดา พี่น้อง มีพฤติกรรมการดื่มสุราให้เห็นอาจเป็นสาเหตุหนึ่งของการดื่มสุราของนักเรียนมัธยมที่จัดว่าเป็นวัยรุ่นตอนต้น ถึงวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้ อยากลองและเนื่องจากอยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีคน ในครอบครัวดื่มสุรา (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2545) อีกทั้งตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) พบว่า การเสพสุราและการติดสุรา มีผลมาจากประสบการณ์ทางสังคมที่เคยได้รับ คือ บิดา มารดาและบุคคล อื่นๆในครอบครัวดื่มสุรา อันจะเป็นแบบอย่างทำให้เห็นว่าการดื่มสุราเป็นสิ่งที่ไม่ผิด (Becker & Sutherland, อ้างใน ปรีทรรศ ศิลปกิจ และคณะ, 2542) และเด็กวัยรุ่นที่เสพสาร เสพติด มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่น และได้รับการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (ฝนทิพย์ จักรทอง, 2543)

ผลการศึกษาปัจจัยสังคมและสิ่งแวดล้อม ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการดื่มสุราในนักเรียนชั้นมัธยมพบว่า มีระดับเห็นด้วยมากที่สุด ในข้อ พฤติกรรม การดื่มของเพื่อนสนิทมีผลในการเสพสุรา และเพื่อนมีอิทธิพลต่อการดื่มสุรา เพราะ พัฒนาการทางสังคมของนักเรียนมัธยมที่เป็นวัยรุ่นนั้น ต้องการยอมรับจากบุคคลอื่น การเข้าร่วมกลุ่ม จึงมีการดื่มให้เหมือนเพื่อน อยากให้เพื่อนยอมรับ

และมีการชักชวนให้เพื่อนดื่ม (ทศพร ภูมิคำ. 2542; ฝนทิพย์ จักรทอง, 2543) นอกจากนี้การเข้าถึง แหล่งสุรา พบว่า การซื้อ-หาได้ง่ายในชุมชน มีร้าน ขายสุราในชุมชนมากขึ้น และมีการจำหน่ายให้แก่ นักเรียนมัธยมได้ จึงทำให้นักเรียนจะซื้อหาสุรา หรือเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์มาดื่ม ได้โดยง่าย

ในส่วนอิทธิพลจากสื่อโฆษณา พบว่า มี ระดับความคิดเห็น ในระดับเห็นด้วยน้อย หรือไม่ เห็นด้วยมากที่สุด ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ บุญเสริม หุตะแพทย์และคณะ (2547) ที่ศึกษา พฤติกรรมการบริโภคสุราของเยาวชนไทย ในการ สำรวจองค์ความรู้ สถานการณ์ และปัจจัยที่มีผลต่อ พฤติกรรมบริโภคสุรา พบว่า การรับอิทธิพลจาก สื่อโฆษณา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการดื่ม เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมแอลกอฮอล์ในกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะอำเภอถือเป็นพื้นที่ชนบทยังขาด ความหลากหลายและความเจริญในเรื่องสื่อโฆษณา จึงทำให้มีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุราของนักเรียน มัธยมที่เป็นกลุ่มประชากรน้อย แต่พบว่ามี วัฒนธรรม ประเพณี ในการเลี้ยงสุรา เพื่อแสดงถึง การนับถือผีบรรพบุรุษ อีกทั้งชุมชนมีค่านิยม ของ การเลี้ยงสุราเวลาที่มียานทำบุญ เทศกาล หรือ ประเพณีต่าง ๆ จึงอาจมีผลต่อพฤติกรรมการดื่มสุรา

ของนักเรียนมัธยมได้มากกว่าอิทธิพลจากสื่อ โฆษณา

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ข้อเสนอแนะที่อาจเป็น ประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในการที่จะวางแผน หรือ ดำเนินการป้องกัน แก่ไขการดื่มสุราในนักเรียน หรือเยาวชน ดังนี้

ด้านนโยบาย ควรมีมาตรการในการบังคับ ใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่ม แอลกอฮอล์อย่างเข้มงวด เพื่อป้องกันการเข้าถึงสุรา ของเยาวชนและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

ด้านการปฏิบัติ ควรส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วน ร่วมในการกำหนดมาตรการของชุมชนในการ ป้องกันการดื่มสุราของนักเรียน หรือวัยรุ่น เช่นการ ควบคุมการเข้าถึงแหล่งซื้อ-ขาย สุราในชุมชน

ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วม ระหว่างครอบครัวและนักเรียนมัธยม หรือเยาวชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว สร้างความ ตระหนักในผลเสียจากการดื่มสุรา ปรับความเชื่อ เรื่องพฤติกรรมการดื่มสุรา

ควรมีการดำเนินกิจกรรมสุขภาพลดปัญหา การดื่มสุราแบบเชิงรุกที่มีชุมชน ครอบครัว และ เยาวชนร่วมกันวางแผน และร่วมแลกเปลี่ยนความ

คิดเห็นกันทั้งในสถานศึกษา ชุมชนและทำอย่างต่อเนื่อง

ในสถานศึกษาควรร่วมมือกับหน่วยงานด้านสาธารณสุข ให้ความรู้ด้านโทษของการดื่มสุรากลั่นให้มีการเรียน การสอนเสริมทักษะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งทางใจสำหรับนักเรียน สร้างเจตคติและความเชื่อ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการดื่มสุรา

การศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพในเรื่องผลกระทบของพฤติกรรมการดื่มสุราต่อตัวผู้ดื่ม ครอบครัว และ ชุมชน ตลอดจนถึงการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อหาปัจจัยที่ส่งเสริมการลดพฤติกรรมการดื่มสุราของเยาวชนจะได้นำไปสู่การแก้ไขและป้องกันปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการดื่มสุราต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้อำนวยการ และคณาจารย์โรงเรียนแม่ต๋นวิทยา โรงเรียนนาทรายวิทยาคม และโรงเรียนเวียงเจดีย์วิทยา ที่กรุณาอนุญาตให้ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูล ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดี และ ขอขอบคุณนักเรียนมัธยมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือ

ตอบแบบสอบถาม จนทำให้การศึกษาสำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. กรอบการวิจัยสุขภาพจิต. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัดอุดมศึกษา, 2547: 12-13.

จิราภรณ์ เทพหนู. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมบริโภคสุราในนักเรียนมัธยม.นักเรียนมัธยมที่ดื่มสุรามีการรับรู้ในความสามารถของตนเอง, 2540: 30-77.

ทศพร ภูมิคำ. การป้องกันการติดยาเสพติดในโรงเรียนไทยวิจิตรศิลป์ จังหวัดเชียงใหม่. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2542: 14

บุญเสริม หุตะแพทย์, ชินรัตน์ สมสืบ, ประกายรัตน์ ภัทรธิดิ, สุรพร เสียนสลาย และกุลกานต์ อภิวัฒนลังการ. พฤติกรรมการบริโภคสุราของเยาวชนไทย: การสำรวจองค์ความรู้ สถานการณ์ และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการบริโภคสุรา.สำนักงานกองทุน สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2547: 89 - 91.

ปรีทรรศ ศิลปกิจ, วนิดา พุ่มไพศาลชัย, และพันธุ์
นภา กิตติรัตนไพบูลย์. รายงานวิจัยเรื่อง
ความชุกและ ภาวะสุขภาพจิตของไทยที่ติด
สุรา. เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง. 2542; 164 -
167.

ฝนทิพย์ จักรทอง. ความคิดเห็นต่อปัญหาการใช้น้ำ
เสพติดในวัยรุ่นของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดเทศบาล
เมืองลำพูน. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่;
2543: 54 - 61

รุจา ภูไพบูลย์. การสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่นแบบมี
ส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: โนเบิล, 2547: 15-22.

รัชดาภรณ์ กาวิวงศ์. ความชุกในการเสพยาของ
วัยรุ่นและพฤติกรรม การสื่อสารใน
ครอบครัวตาม การรับรู้ของวัยรุ่นที่เสพยา
ในเขตอำเภอแม่อน จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาสุขภาพจิตและพยาบาลจิตเวช.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2548: 21-27.

ศรีเรือน แก้วกังวาล. จิตวิทยาพัฒนาการชีวิต
ทุกช่วงวัย. กรุงเทพฯ: ศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2545: 161-165.

สุนันทา ศิริวาท. การทำหน้าที่ของครอบครัวตาม
การรับรู้ของเด็กวัยรุ่นที่เสพยาในจังหวัด
แพร่. วิทยานิพนธ์ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา สุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช.
บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่;
2548: 42 - 49.

World Health Organization. World Report on
Alcohol and Health. WHO publications.
2002: 32 - 61.

Yamane T. Statistics. An introductory analysis.
New York: Harper & Row, 1967.